

Рудник А. О.
студентка ННІ фінансів, банківської справи, група ФБ-15-2,

Науковий керівник:

Качур А.В.

к.е.н., с.н.с., доцент

*Університет Державної фіскальної служби України,
м. Ірпінь, Україна*

РОЛЬ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ В ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ

У сучасному світі однією з основних рушійних сил економічного розвитку виступає міжнародна торгівля, яка є сферою міжнародних економічних відносин і являє собою сукупність зовнішньої торгівлі товарами, послугами, продукцією інтелектуальної праці всіх країн світу. Сьогодні вона становить 80% усіх міжнародних відносин [1]. Активна участь країни у світовій торгівлі пов'язана з отриманням нею значних переваг: торгівля дає змогу ефективніше використовувати наявні в країні ресурси, полегшує доступ до світових досягнень науки та техніки, зменшує затрати на структурну трансформацію, а також дає змогу краще задовольняти потреби населення.

Загалом, питання міжнародної торгівлі розкривалося в роботах багатьох вітчизняних та закордонних вчених-економістів. Серед них Т. О. Тохтамиш [1], Т. Ф. Гордєєва[3], Е.В Пахуча[4], Білл Томас[5] та інші.

Міжнародна торгівля – це торгівля між резидентами різних країн, якими можуть виступати фізичні та юридичні особи, фірми, ТНК, некомерційні організації тощо. Вона передбачає добровільний обмін товарами, послугами, продукцією інтелектуальної праці між сторонами торговельної угоди. Оскільки такий обмін є добровільним, то обидві сторони угоди повинні бути впевненими, що одержать вигоду від цього обміну, в противному випадку угода не буде укладена [1].

Найпотужнішою системою глобального регулювання економічних процесів, яка відіграє визначальну роль у створенні умов для торговельної інтеграції країн, є Світова організація торгівлі (СОТ). Її діяльність у сфері лібералізації міжнародної торгівлі призводить до певної уніфікації торговельних політик країн та їх адаптації до загальноприйнятих правил у рамках глобальної системи регулювання, що сприяє розвитку торговельно-економічних відносин країн світу на взаємовигідних засадах. Додатковими факторами сприяння міжнародній торговельній інтеграції є: на глобальному рівні – Конференція ООН із торгівлі і розвитку (ЮНКТАД) із системою преференцій у торгівлі для країн, що розвиваються, та Комісія ООН із права міжнародної торгівлі, діяльність якої спрямована на гармонізацію законодавства щодо питань міжнародної торгівлі; на регіональному рівні – міжнародні регіональні інтеграційні угоди (зони вільної торгівлі, митні союзи, спільні ринки, економічні союзи тощо), основне завдання яких полягає у взаємному зниженні податкових, митних та інших бар'єрів між зацікавленими у цьому країнами. Всі ці міжнародні регулюючі інститути створюють сприятливі умови для розвитку торговельних відносин між країнами світу, країнами і регіональними угрупованнями, країнами всередині міжнародних регіональних угруповань їх інтенсивності. У цьому контексті актуальності набувають питання визначення сучасних параметрів розвитку міжнародної торгівлі як одного з ключових факторів торговельно-економічної інтеграції країн світу [2].

Вільна міжнародна торгівля стимулює конкуренцію й обмежує панування монополій. Зростаюча конкуренція іноземних фірм змушує місцеві фірми переходити до виробничих технологій, що забезпечують найбільш низькі витрати на створення відповідних товарів. Звичайно, перехід на нові технології припускає використання самих новітніх досягнень у сфері

науки і техніки, що у цілому сприяє підвищенню якості продукції, росту продуктивності праці, економічному розвитку країни. Вільний міжнародний обмін товаром надає споживачам можливість вибору більш різноманітного асортименту товарів. За вартісними масштабами в загальному комплексі світогосподарчих зв'язків зовнішньоторговельний обмін продовжує зберігати лідируючі позиції [3].

Багатофакторний аналіз має важливе значення для визначення перспектив глобального економічного розвитку, оскільки у сучасному світі процеси, що відбуваються у різних сферах, тісно пов'язані між собою. Так, у виступі Б.Томаса, голови KPMG International, на Всесвітньому економічному форумі зазначалося, що керівники крупних міжнародних компаній відчують значне підвищення геополітичних ризиків, які негативно впливають на стан міжнародної торгівлі й інвестування [4].

У найближчі 3 роки очікується послаблення темпів зростання світової економіки (див. табл. 1), причому ймовірність погіршення цього прогнозу під час наступного його перегляду залишається досить високою.

Одним з основних економічних ризиків 2019 р. різке зниження темпів зростання світової торгівлі. У той же час, К. Лагард зазначила, що МВФ не прогнозує швидкого настання повномасштабної глобальної рецесії, але наголошує на зростанні ризиків для глобальної економіки через підвищення напруження у міжнародній торгівлі, погіршення умов доступу на міжнародні фінансові ринки, уповільнення темпів зростання економіки Китаю та геополітичну невизначеність загалом. Експерти МВФ очікують також зниження у 2019 р. цін на низку сировинних товарів на світовому ринку, зокрема, ціни на нафту нижче 60 дол. за барель [5].

Таблиця 1

Прогноз МВФ щодо динаміки основних макроекономічних показників у 2018-2020 рр.,%

	2018	2019	2020
Темп зростання глобальної економіки	3,7	3,5	3,6
Темп зростання економік розвинених країн	2,3	2,0	1,7
Темп зростання економік країн, що розвиваються	4,6	4,5	4,9
Індекс споживчих цін	2,0	1,7	2,0
Темп зростання світової торгівлі	4,0	4,0	4,0

Джерело: [6].

Основними напрямками протидії зазначеним ризикам К. Лагард [6] визначає такі:

- підвищення економічної стійкості, що полягає, зокрема, у зниженні завищених урядових і суверенних боргів, орієнтуванні монетарної та курсової політики держави на недопущення шоків та збереження фінансової стабільності, розвитку інвестування в інфраструктурні проекти та підвищення зайнятості;
- інклюзивність, що передбачає активну «цифровізацію» економіки, розвиток високотехнологічних галузей, створення нових можливостей для працевлаштування молоді тощо;
- активізація співпраці, зокрема щодо модернізації СОТ та інших міжнародних інститутів, боротьби з корупцією, адаптації до кліматичних змін та ін.

Отже, система міжнародної торгівлі увійшла в період змін та випробувань. Збільшення застосування обмежувальної торгової політики може вплинути на попит та інвестиції, а також скоротити економічне зростання в середньостроковій та довгостроковій перспективах. У світлі цих міркувань ймовірність виникнення ризиків є значною. Основними факторами зростання міжнародної

торгівлі є подальша еволюція техніки та технології у виробництві, розвиток інновації в транспортній сфері, підйом інвестиційної діяльності, а також різні темпи розвитку європейських держав, використання вигідних умов законодавства та зростання рівня освіти населення.

Список джерел:

1. Тохтамиш Т. О. Торговельно-економічне співробітництво України з країнами ЄС / Т. О. Тохтамиш, Я. М. Мірошниченко // Молодий вчений. – 2018. – № 4. – С. 839-843.
2. Інтенсивність міжнародної торгівлі як індикатор ступеня міжнародної торговельної інтеграції / Т. Ф. Гордєєва // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. - 2017. - Вип. 27(1). - С. 27-32.
3. Пахуча Е.В Місце і розвиток міжнародної торгівлі в системі міжнародних економічних відносин [Електронний ресурс]– Режим доступу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/13_ukr/20.pdf
4. Білл Томас. 3 пріоритети для генеральних директорів у 2019 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.weforum.org/agenda/2019/01/ceo-priorities-for-success-in-2019/>
5. Підсумки Всесвітнього економічного форуму у Давосі (2019): висновки для України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/1_Davos_2019-a5129.pdf
6. Світова економіка схожа на бігові лижі, говорить Крістін Лагард [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.weforum.org/agenda/2019/01/why-the-world-economy-is-like-cross-country-skiing-bychristine-lagarde/>